

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קא.

עין משפט נר מצוה

בא א מיי פ"ח מהל' עי"ס הלכה י' סמג
עין ד' טו"ש"ע י"ד סי'
בב ב מיי שם טו"ש"ע שם
ועין כ"ח:
בג ג מיי שם הלכה יא
וסמג שם טו"ש"ע שם
סעיף ו' וטו"ש"ע א"ח סי'
שם סעיף מה ויברך אלפס
עוד תמליחין דף רע. וגם
סמוך לסוף פכ"ז בשבת
ס"ט:
בד ד ה טו"ש"ע א"ח סי'
שם הלכה כח סמג
אלפס שם:
בה ה טו"ש"ע י"ד סי' קעט
סוף עו ויברך אלפס
שם:
בו ז ח מיי פכ"ח מהל'
שם הלכה כח סמג
לפון פה טו"ש"ע א"ח סי'
שם סעיף ב':

תורה אור השלם

1. שמחה לאיש במענה
פיו ודבר קצתו מה טוב:
משלי טו כג
2. ויאמר אם שמוע
תשמע לקול ה' אלהיך
ודקדק בעציו תעשה
והאונות למצותיו ושמרת
כל חקיו כל המחלה
אשר שומתי במצרים לא
אשים עליך כי אני ה'
רפאך: שמות טו כו
3. כי אדם אין צדיק
בארץ אשר יעשה טוב
ורא יצא: קהלת ז כ
4. בן שתים עשרה שנה
מנשה בקלבו וקמשיש
וקמיש שנה קלך
בירושלם ושם אמו חפצי
בה: מלכים ב כא

משום אדם: **לוי על העין**. שכן דרך ליתן כלי מתכות על העין כדי לקרר העין. א"כ כגון שעושין לאלדם שחש בעיניו מקיפים עינו בטבעת: **כלי הניטל**. כגון מפתח סכין וטבעת: **בדבר שדים**. שכן עושין כשאוזנין שום דבר שואלין במעשה שדים והם מגידים להם ואסור לעשות בשבת משום ממנוא חפץ

(רש"י נח): **אף בחול אסור**. לשאול שדים דמפרש לקמן משום סכנה: **כי הא דרב יצחק**. היה שואל במעשה שדים ובקש השד להזיקו ונעשה לו נס ונצלו האדם: **סך ואחר כך ממשמש**. הוא שני דבחול דרך למשמש ואח"כ לסוך: **שני שמן**. יש מעשה שדים ששואלין על ידי שמן וקרי להו שני שמן והיינו שרי צוהן. ויש ששואלין בשפופרת של צילה וקרי להו שרי צינים: **אלא שמנוצין**. לכן נמנעו מלשאל בהן: **לוחשים על שמן שצלי**. אותן העושין מעשה שדים דרכן ללחוש על שמן שצלי ואין דרכן ללחוש על שמן שציד שאינו מועיל לפיכך אדם יכול לסוך על ידו משמן שציד ואין לחוש שמה נעשה צו מעשה שדים ואין צו סכנת השד: **שף**. סך שמן בפניו: **לחמן**. אצבעות מלגלג: **ויקא דחמט**. רוח של אותו שד ששמו חמט אני רואה בפניך שחמטך: **חמה עוה יש צעולס**. על עצמו היה אומר שפעם עליו המקום והכניד חוליו: **שכל זמן שהייתי רואה אס רבי שאין יינו מחמין וכו'**. כלומר שהיה הללחה בכל מעשיו: **אמרתי קבל רבי אס עולמו**. כל שזכר: **רואה רבי נצער**. ושכרו משתמר להצא לך אני שמח: **מדינא**. מתקלקל ונעשה לזלזול מחמת חמימות: **כלום חסרתי**. שאתה אומר אני סובל עונותי: **סגלגל חמה בעולס הזה**. ולא לעתיד שמאורות מתחדשות: **חציצין יסורין**. שמכפרין עליך: גס

בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היכי עביד רבי חמא ברבי חנינא אמר סך ואחר כך ממשמש רבי יוחנן אמר סך וממשמש בבת אחת תנו רבנן שרי שמן ושרי ביצים מותרין לשאול בהן [ב] אלא מפני שמכובין לוחשין על שמן שבכלי ואין לוחשין על שמן שביד סכין משמן שביד ואין סכין משמן שבכלי רבי יצחק בר שמואל בר מרתא איקלע לההוא אושפיזא אייתי ליה מישחא במנא שף נפקן ליה צימחי באפיה נפק לשוק חזיתיה ההיא איתתא אמרה זיקא דחמט קא חזינא הכא עבדא ליה מלתא ואיתסי אמר ליה ר' אבא לרבה בר מרי כתיב כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך וכי מאחר שלא שם רפואה למה אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מקרא זה מעצמו נדרש שנאמר ויאמר אס שמוע תשמע לקול ה' אלהיך אס תשמע לא אשים ואס לא תשמע אשים אעפ"כ כי אני ה' רופאך אמר רבה בר בר חנה כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להן חמה עוה יש בעולם התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מושחק אמרו לו למה אתה מושחק אמר להן וכי מפני מה אתם בוכים אמרו לו אפשר ספר תורה שריו בצער ולא נבכה אמר להן לכך אני מושחק כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמין ואין פשתנו לוקח ואין שמנו מבאיש ואין דובשנו מדביש אמרתי שמא חס ושלום קיבל רבי עולמו ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח אמר לו עקיבא כלום חיסרתי מן התורה כולה אמר לו לימדנתו רבינו וכו' אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו ארבעה זקנים לבקרו ר' טרפון ור' יהושע ור' אליעזר בן עזריה ור' עקיבא נענה ר' טרפון ואמר טוב אתה לישראל מטיפה של גשמים שטיפה של גשמים בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה ר' יהושע ואמר טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי עקיבא ואמר חביבין יסורין אמר להם סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין אמר לו עקיבא זו מנין לך אמר מקרא אני דורש יבן שתים עשרה שנה מגשה במלכו וחמשים וחמשה שנה מלך בירושלים [וגו'] ויעש הרע בעיני ה' וכתוב גס

שדעמו קרה. משים ללבו כל דאגות חזירו ודואג על כל מה שעמדי לבא עליו: **רחצה**. ואינו משים ללבו דאגה כל כך. ל"א דעמו קרה רגזן: **והא איכא שבתות וימים טובים**. שאין לך עני דשיראל שאין לו מעדנים: **שני וסם**. משנה וסת ואוכל יותר שאינו רגיל לאכול היינו תחילת חולי מעיים לפיכך אפילו שבתות וימים טובים רעים לו: ה"ג **הקורא שיר השירים ועושה אותו כמין זמר**. שקורא בגנינה אחרת שאינו נקוד צה ועושה אותה כמין שיר אעפ"כ שמסיר השירים הוא ועיקרו שיר אסור לעשותו כמין שיר אלא נקריאמו: **הקורא פסוק צניס המשאסוף בלא זמנו**. כמיסך על יינו עושה שחיקותיו בדברי מורה וקורא פסוקים בקול רס לשחק צהם צני המשמה אכל אס אומרו צומנו על המשמה כגון שהוא יוס טוב וטובל כוס צידו ואומר עליו דברי הגדה ופסוקים מענינו של יוס מציא טובה לעולם: **וצרוק**. שכן דרך מלחשים לרקק קודם הלחש ואסור להזכיר פסוק על הלחשה. ויש לחשים שדרכן לרקק אחריהם ואומר אותן בלשון לעז ומזכירין להם שם בלשון לעז וא"ל רבי דמותר דאין אסור אלא לוחש אחר הרקיקה דנראה שמוכיר השם על הרקיקה ועוד לא נאסר אלא בלשון הקודש אכל בלשון לא: **אפילו נגע זרעם**. אפילו לוחש (אחרי האין) קרא דלית ציה שם שמים על הרקיקה שקורא נגע זרעם כי תהיה צלום והוצא אל הכהן (ויקרא יג) לשם רפואה אין לו חלק לעולם הבא: **ואפילו ויקרא אל משה**. שאין צו לא חולי ולא נגע דאין ראוי ללחשו על המכה ואין מזכירו לשם רפואה אלא כסבור הוא להנצל בזכות דברי תורה שהוא זוכיר אסור ללחשו: **וממשמשין כמעינים**. של חולה בשבת ואין צדק משום רפואה דסביח איתקש לשתייה: **ולוחשין על נחשים ועל עקרצים בשבת**. בשביל שלא יזיקו ואין צדק

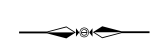
בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול היכי עביד רבי חמא ברבי חנינא אמר סך ואחר כך ממשמש רבי יוחנן אמר סך וממשמש בבת אחת תנו רבנן שרי שמן ושרי ביצים מותרין לשאול בהן [ב] אלא מפני שמכובין לוחשין על שמן שבכלי ואין לוחשין על שמן שביד סכין משמן שביד ואין סכין משמן שבכלי רבי יצחק בר שמואל בר מרתא איקלע לההוא אושפיזא אייתי ליה מישחא במנא שף נפקן ליה צימחי באפיה נפק לשוק חזיתיה ההיא איתתא אמרה זיקא דחמט קא חזינא הכא עבדא ליה מלתא ואיתסי אמר ליה ר' אבא לרבה בר מרי כתיב כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך וכי מאחר שלא שם רפואה למה אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מקרא זה מעצמו נדרש שנאמר ויאמר אס שמוע תשמע לקול ה' אלהיך אס תשמע לא אשים ואס לא תשמע אשים אעפ"כ כי אני ה' רופאך אמר רבה בר בר חנה כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו אמר להן חמה עוה יש בעולם התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מושחק אמרו לו למה אתה מושחק אמר להן וכי מפני מה אתם בוכים אמרו לו אפשר ספר תורה שריו בצער ולא נבכה אמר להן לכך אני מושחק כל זמן שאני רואה רבי שאין יינו מחמין ואין פשתנו לוקח ואין שמנו מבאיש ואין דובשנו מדביש אמרתי שמא חס ושלום קיבל רבי עולמו ועכשיו שאני רואה רבי בצער אני שמח אמר לו עקיבא כלום חיסרתי מן התורה כולה אמר לו לימדנתו רבינו וכו' אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ת"ר כשחלה ר' אליעזר נכנסו ארבעה זקנים לבקרו ר' טרפון ור' יהושע ור' אליעזר בן עזריה ור' עקיבא נענה ר' טרפון ואמר טוב אתה לישראל מטיפה של גשמים שטיפה של גשמים בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה ר' יהושע ואמר טוב אתה לישראל יותר מגלגל חמה בעולם הזה ורבי בעולם הזה ובעולם הבא נענה רבי עקיבא ואמר חביבין יסורין אמר להם סמכוני ואשמעה דברי עקיבא תלמידי שאמר חביבין יסורין אמר לו עקיבא זו מנין לך אמר מקרא אני דורש יבן שתים עשרה שנה מגשה במלכו וחמשים וחמשה שנה מלך בירושלים [וגו'] ויעש הרע בעיני ה' וכתוב גס

(א) כמדות קי: (גמריס לו) צ"ב קמו. (ג) גמריס לו: (ד) וינין. (א) ומס' כלה. (ד) ונכ"ל: (ג) גמריס. (ה) ונכ"ל אלפס. (א) חמא ר' יהושע. (ו) שמוע טו. (ז) ס"א ל"ג. (ח) שבת קמו. (ט) נע"י ריב"ש בתשובה צ"ב גמריס. (י) אולי צ"ל ופלטו האחר. (כ) נ"ל אחר ד"ה שכל. (ל) ונעפ"ש שבת קמו: ד"ה כשהדגים ופירש"י כ"מ לת. ד"ה הדגים מאריך קלת ע"ש.

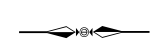
גליון הש"ס

גמ' לפרשת רבינו. בי אדם אין צדיק. ע"י שבת ע"י צ"ב מוס' ד"ה לרבעה וברכות הרמ"ם פרשה בל:

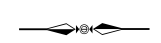
הגהות הגר"א

[א] גמ' אין הלכה. נמחק מינה אין: [ב] שם אלא מפני נמחק מינה אלא וי"ב הרמ"ם לא גרס לה:

לעזי רש"י

מלג"ץ. פסעים.

מוסף רש"י

שדעתו קצרה. כמו ענין וקפקו. עינו רעה בשלו ונצל אחרים (רש"י ב"ב קמח). והאכא שבתות וימים טובים. שם לו מנות ומנוחות שיהי מתקין לעניים מערב שבת לערב שבת. אלא כשמואל אלא קרא לשמועין. ויכלה ר' יהושע קאמר לה (שם קמח). שינוי וסת. אפילו לטובה (כתובות ק"ו). חוק. כמו עני שכל ימות החול אוכל פת חריפה ובשבת אוכל סדר. ה"ג תהול חולי. מתוך כך מתחיל לחלות. ואז דברך חולי מעים (ב"ב שם). וברוקק בה. ואח"כ לוחש (שבתות טו). שם שמים. והלא קאמר כי חלי ה' רופאך (שם). סך ואח"כ ממשמש. דקסבר בחול ממשמש ואח"כ סך (שבת קמח). מדביש. מחמין (שבת קמח). ילא טעם דובשנו והתמין. אשמלי"ר בלע"ז. כמו (חז"ל לא) וכל תחולתי משרש. מתקן שרשים. וכמו (קהלת יג) עת לא יתכן חלל הספק. יעד חמוקות עונותיה (ב"מ נח).